

Astrid Lindgren
Memorial Award

Läsguide till

Rotbarnet

av Kitty Crowhter

Om läsguiden

Skriven av Agneta Edwards (publicerad augusti 2011), jurymedlem i Astrid Lindgren Memorial Award 2002–2011.

Om författaren och tecknaren

Är den belgiska bilderbokskonstnären Kitty Crowther (f.1970) i första hand tecknare eller författare? Själv kallar hon sig helst berättare, och menar att även om hennes enda material hade varit pinnar och stenar skulle hon ha skapat historier. Redan som barn blev tecknandet en viktig ventil och möjlighet att uttrycka sig för Kitty Crowther, särskilt som hon har en medfödd hörselskada. Och hon har tagit med sig barnets redskap, färgpennan, in i sitt konstnärskap. Med detta enkla medel skapar Kitty Crowther skuggor och dagar, ytstrukturer och ljuseffekter - se till exempel så många nyanser av svart natten har i *Rotbarnet* (2011, fransk originaltitel: *L'enfant racine*) och hur somliga detaljer tycks vara nästan självlysande.

Kitty Crowther gör böcker både för riktigt små barn, som *Är det dags?* (2007, fransk originaltitel: *Alors?*), *Sov gott, lilla groda* (2005, fransk originaltitel: *Scratch scratch dip clapote!*) och serien om Ivo och Vera, och för lite äldre läsare. *Le grand desordre* (2005), *Annie du lac* (2009), den senaste boken *L'homme et Dieu* (2010) och *Rotbarnet* kan närmast beskrivas som moderna sagor. Som sådana är de också allåldersböcker, där Kitty Crowther använder motiv och figurer från folklöre och sagor på sitt helt egna sätt. Historierna cirklar kring teman som ensamhet och gemenskap. Kitty Crowther gestaltar gärna existentiella frågor och tunga ämnen, som döden i *La Visite de Petite Morte* (2004) och *Annie du lac*, men det är aldrig nattsvart, det finns alltid ljus i slutet på tunneln. I hennes historier blir svårigheterna grogrund för nya möjligheter, och det oväntade mötet katalysatorn för en mer positivlivsordning. Detta skapar mångbottnade berättelser som passar särskilt bra för gemensamma boksamtal.

Om boken

I *Rotbarnet* möter vi Leslie. Hon bor bortom en skog som inte finns på några kartor, en skog som ingen vet var den börjar eller slutar – folksagens obestämda plats som signalerar att det som sker kan hända var som helst och att vi befinner oss på någon slags gräns, kanske till andra världar, kanske till Leslie's, eller allas vårt, inre? Kitty Crowther låter gränserna mellan realism och saga och dröm vara flytande.

I jakten på en räv hör Leslie ett mystiskt ljud. Hon kryper genom en tunnel för att utröna vad eller vem som gråter. På andra sidan finner hon ett föräldralöst barn, som ser ut som en rot. Leslie tar rotbarnet med sig hem och en inte alldeles okomplicerad relation inleds. Det är inte så lätt att vänja sig vid en ny person – möjligt att tolka som en barn-vuxenrelation, en ensamståendes adoption, ja, en tvåsamhet av vilket slag som helst.

Men någon vakar över dem – se på bilden där Rot och Leslie surar i varsitt soffhörn hur en liten älvliknande gestalt kikar in genom fönstret. Leslie vet inte det som läsaren fått reda på; att räven nog lockade henne med sig med flit och att den värld som Rot kommer från styrs av drottning Mab.

Detta är en gestalt från keltisk folklöre som återfinns hos poeter som Shelley och i Shakespeares *Romeo och Julia*, liksom ofta i fantasy litteraturen. Ser man noga efter upptäcker man också att älvorna följer Leslie ända från det att hon stiger in i landet på andra sidan tunneln. En berättelse som *Rotbarnet* utspelas också i bilderna.

Rotbarnet är en mångtydig berättelse, där var och en kan göra sin egen tolkning av vad Rotbarnet egentligen är eller symboliserar – livslust? Moderskap? Att gemenskap, trots att relationer kan krångla till livet, är det viktigaste? När Rotbarnet efter en tid måste lämna Leslie bestämmer hon sig för att lämna sin ensliga tillvaro och uppsöka andra människor. Se så resolut hon travar vägen fram med sina väskor på sista bilden – och hur räven och älvorna iakttar henne. Kanske var det detta de ville åstadkomma?

Älvlandet är kanske drömmarnas rike, så att tunneln symboliserar en kanal till Leslies inre? Var det något hon måste upptäcka inuti sig själv? Möta sitt eget barn? Lägg märke till hur vi läsare inte får se Leslies ansikte förrän hon mött Rotbarnet, som om hon inte riktigt finns förrän då, inte är en hel människa.

Kitty Crowther brukar tala om slitningen mellan den kreativa egenvalda ensamheten och familjen, vännerna och livet utanför konstnärskapet. Kanske bjuder slutraderna i *Rotbarnet* på en i den riktningen tänkbar nyckel: "En gång varje år träffas rotbarnet och Leslie i en månstråle.", detta trots att Leslie nu har man och egna barn – kan rotbarnet symbolisera den egna kreativiteten? Att det är livsnödvändigt att bejaka och vårda den?

Här finns många tolkningar att göra. Ovanstående ger några idéer och förslag, men sök inga färdiga svar på frågorna – låt var och en efter ålder och erfarenhet och associationer göra sin egen tolkning. Tillsammans upptäcker man fler möjliga betydelser och får en rikare läsupplevelse.

Mer att upptäcka, och att samtala kring, efter läsningen

Vad är egentligen Rotbarnet för en figur? Symboliserar han någon del av Leslies personlighet?

Vad kan scenen när alla Rots släktingar kommer för att hämta honom och de kryllar runt i Leslies hem stå för? Varför måste Rotbarnet flytta tillbaka?

Innan Leslie lämnar huset hänger hon upp sitt gevär ovanför spisen, vad kan det betyda? Vad är det som hänt med Leslie i mötet med Rotbarnet? Och varför träffas de igen varje år?

Se hur Kitty Crowther arbetar med sina pennor för att skap djup och ljus, strukturer och perspektiv. Hur ett täcke som är gråsvart ser mjukt ut, medan trädstammarna är kompakta. Hur rummet får sceniskt djup genom olika schatteringar av grått och det rödbruna hörnstrecket. Hur hon genom att lämna ljusare fält runt t ex en blomma får den att framträda ur bilden. Prova med egna teckningar!

Följ blickarna! Kitty Crowther skapar stark närvaro i sina bilder genom att låta sina gestalter vara så absorberade av varandra. Som att se en film eller teaterpjäs med två skådespelare intensivt närvarande. Även när Rot och Leslie inte tittar på varandra, som i soffscenen, signalerar deras blickar precis hur de känner.

Läs mer om Kitty Crowther

"Belgiska ritar historier", Gunilla Wedding, Skånska Dagbladet, 23 oktober 2008

"Hon vänder svaghet till styrka", Agneta Edwards, *Opsis kalopsis*, Nr 2 2010.

"Kitty Crowther – en känslig berättare", Lennart Eng, *IBBY-bladet*, nr 2 201

Vill du veta mer?

På alma.se hittar du mycket mer information, både om Kitty Crowther och alla andra pristagare. Där finns även fler läsguider till böcker för olika åldrar.

Dela med dig

Vill du dela med dig av hur ni har arbetat med boken? Maila oss gärna på litteraturpris@alma.se så kan vi berätta om det på alma.se och i sociala medier. Tillsammans bygger vi en kunskaps- och inspirationsbank!

Om Astrid Lindgren Memorial Award

Att få en läsupplevelse är att drabbas av en särskild kraft. En kraft som kan vidga världar, erövra språk, utmana tankar, låta fantasin vandra fritt. Astrid Lindgren Memorial Award (ALMA) instiftades 2002 av Sveriges regering för att värna barnens rätt till bra berättelser. Prissumman på fem miljoner svenska kronor gör priset till världens största i sitt slag. Det visar hur viktig ungas läsning är, nu och i framtiden. Läs mer på alma.se

